

AAA-001-001630

Seat No. _____

B. A. (Sem. VI) (CBCS) Examination

March / April – 2016

Sanskrit

(भाषा विज्ञान-नी लूभिका)

(New Course)

Faculty Code : 001

Subject Code : 001630

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

सूचना/Instruction :

દરેક પ્રશ્નોનાં જવાબ મુખ્ય ઉત્તરવહીમાંજ લખવાના રહેશે.

Write answer of all questions in main answer sheet.

૧ M.C.Q. નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તરમાં ચાર વિકલ્પોમાંથી કોઈપણ એક વિકલ્પ પસંદ કરીને લખો : ૨૦

1 Select **one** answer out of **four** options and write : 20

(૧) ધ્વનિવિજ્ઞાન કયું વેદાંગ છે ?

(A) કલ્પ

(B) શિક્ષા

(C) વ્યાકરણ

(D) છન્દ

(૨) ધ્વનિતંત્રના કુલ કેટલા અવયવો છે ?

(A) 04

(B) 05

(C) 06

(D) 07

(૩) બાહ્ય પ્રયત્નના કેટલા પ્રકાર છે ?

(A) 02

(B) 11

(C) 07

(D) 04

(૪) 'મૂર્ધન્ય' ધ્વનિ કયો છે ?

(A) ક

(B) વ

(C) જ

(D) ટ

- (૫) યણ પ્રત્યાહારમાં કયા વર્ણો સૂચવાય છે ?
- (A) સ્વર (B) વ્યંજન
(C) અંતઃસ્થ (D) અનુનાસિક
- (૬) દરેક વર્ગના બેકી વ્યંજનો કેવા કહેવાય ?
- (A) અલ્પપ્રાણ (B) મહાપ્રાણ
(C) બંને (D) એકપણ નહિ
- (૭) કયો સ્વર ગુણસ્વર છે ?
- (A) અ (B) ઙ
(C) ઊ (D) અર્
- (૮) ધ્વનિપરિવર્તનની દિશાઓનું વર્ણન કોણે કર્યું છે ?
- (A) પાણિનિ (B) પતંજલિ
(C) કાત્યાયન (D) યાસ્ક
- (૯) રીતિ-રીત ઉદાહરણમાં શેનો લોપ જોવા મળે છે ?
- (A) આદિસ્વર (B) અન્ત્યસ્વર
(C) આદેશ (D) આગમ
- (૧૦) 'પિશાચ-પિચાશ' ઉદાહરણમાં કયો વિપર્યય થાય છે ?
- (A) સ્વર (B) વ્યંજન
(C) અક્ષર (D) એકાંગી
- (૧૧) 'કતમ્ માંથી શતમ્' ઉદાહરણમાં ધ્વનિપરિવર્તનનો કયો નિયમ લાગુ પડે છે ?
- (A) સમીકરણ (B) વિષમીકરણ
(C) ઉષ્મીકરણ (D) એકપણ નહિ
- (૧૨) 'દશરથ-દાશરથિ' ઉદાહરણમાં જે પરિવર્તન થાય છે તેને શું કહે છે ?
- (A) પ્રત્યયભેદ (B) અપશ્ચુતિ
(C) આગમ (D) આદેશ

(૧૩) ઈ.સ. 1871માં ક્યાંના વિદ્વાનોએ 'અપશ્ચુતિ'ની શોધ કરી ?

- (A) જર્મન (B) ભારતીય
(C) બ્રિટિશ (D) અમેરિકન

(૧૪) સંબંધતત્ત્વથી કેટલાં કાર્યો થાય છે ?

- (A) ત્રણ (B) પાંચ
(C) સાત (D) દસ

(૧૫) સંસ્કૃત ભાષામાં કેટલા લિંગો છે ?

- (A) 01 (B) 02
(C) 03 (D) 04

(૧૬) સંસ્કૃતમાં કેટલા કારકો છે ?

- (A) 07 (B) 08
(C) 05 (D) 06

(૧૭) યાસ્કમુનિ પદના કેટલા પ્રકારો જણાવે છે ?

- (A) 03 (B) 04
(C) 05 (D) 06

(૧૮) શબ્દ રચનાને આધારે કેટલા પ્રકારનાં શબ્દો છે ?

- (A) 03 (B) 06
(C) 04 (D) 07

(૧૯) પંચમી વિભક્તિને શું કહેવાય છે ?

- (A) અપાદાન (B) સંપ્રદાન
(C) સંબંધ (D) અધિકરણ

(૨૦) વૈદિક સંસ્કૃતમાં 'ય' ઉચ્ચારણ કેવા ધ્વનિરૂપ થતું હતું ?

- (A) શ (B) વ
(C) જ (D) ઝ

- ૨ ધ્વનિ એટલે શું ? વ્યંજન ધ્વનિઓના વિકાસની ચર્ચા કરો. ૧૦
- 2 What is ધ્વનિ ? Discuss the consonents of sounds development. 10
- અથવા/OR**
- ૨ ધ્વનિ પરિવર્તનના કારણો વિસ્તારથી સમજાવો. ૧૦
- 2 Explain in detail the causes of phonetic changes. 10
- ૩ પદ એટલે શું ? શબ્દ અને પદનો તફાવત સમજાવો. ૧૦
- 3 What is the પદ ? Explain the difference between શબ્દ and પદ ? 10
- અથવા/OR**
- ૩ પદ પરિવર્તનના કારણોની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો. ૧૦
- 3 Discuss in detail the reasons of પદ પરિવર્તન. 10
- ૪ (અ) ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈપણ એક) ૮
- 4 (A) Write shorts note : (any one) 8
- (૧) ધ્વનિ વર્ગીકરણ ।
- (૨) ધ્વનિલક્ષણાનિ ।
- (બ) ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈપણ એક) ૮
- (B) Write short note : (any one) 8
- (૧) ભાષામાં નવા શબ્દોનું આગમન.
- (1) New words entry in language.
- (૨) સંસ્કૃતસ્વર ધ્વનયઃ ।
- ૫ ટૂંકમાં ઉત્તરો આપો : (કોઈપણ બે) ૧૪
- 5 Give answer in short : (any two) 14
- (૧) ગ્રામનિયમ ।
- (૨) બલાઘાત ।
- (૩) સંબંધતત્ત્વ : અર્થ અને પ્રકારો
- (3) સમ્બન્ધતત્ત્વ : meaning and types.
- (૪) શબ્દલોપસ્યકારણમ્ ।